

ოკრიბის ლანდშაფტების რაციონალური ბუნებათსარგებლობის საკითხისათვის

ჩხეიძე ო., ჯინჯიხაძე ფ.

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ანოტაცია: ოკრიბის ტერიტორიაზე გამოვყავით და გავაანალიზეთ ანთროპოგენურად ტრანსფორმირებული ლანდშაფტის 5 ტიპი (ჯგუფი):

1. პრაქტიკულად უცვლელი ლანდშაფტები (5%-ზე ნაკლები), რომელსაც მიეკუთვნება ნაქერალა-ხვამლის სამხრული ქარაფი და ოკრიბის ის მღვიმეები, სადაც ადამიანის გავლენა არ შეიმჩნევა.

2. უმნიშვნელოდ შეცვლილი ლანდშაფტები (5-20%) მოიცავს ოკრიბა-არგვეთის სერის ცრდილო ქარაფს და საექსკურსიოდ მოწყობილ სათაფლიის, ნავენახევისა და ყუმისთავის მღვიმეებს.

3. საშუალოდ შეცვლილი ლანდშაფტები (20-50%), ვრცელდება საშუალო მთების თხემებზე და მოიცავს 128 კმ²;

4. ძლიერ შეცვლილი ლანდშაფტები (50-85%) მოიცავს ოკრიბის ტერიტორიის უმეტეს ნაწილს-შიგა ოკრიბის ქვაბულს, დაბალ მთებსა და გორაკ-ბორცვებს, სადაც დომინირებულია ანთროპოგენური ლანდშაფტების მთელი სპექტრი.

5. პრაქტიკულად მთლიანად შეცვლილი ლანდშაფტის ტიპი (85-100%), რომელსაც მიეკუთვნება ოკრიბის ქლაქები, გზები, წიაღისეულის მოპოვების საბადოები და მეწყრულ-ღვარცოფული უბნები (ფართობი 98 კმ²). რაციონალური ბუნებათსარგებლობის მიზნით საჭიროა ტყის საფარის აღდგენა და ეროზიულ-მეწყრული პროცესების შემაკავებელი კომპლექსური ეკოლოგიური ღონისძიებების გატარება.

საკვანძო სიტყვები: რაციონალური ბუნებათსარგებლობა

ბუნება ჩვენი მშობელი და მასაზრდოებელია, რამეთუ მასში არსებული ყველა რესურსი მეტ-ნაკლები მასშტაბით ათვისებული და გამოყენებულია ადამიანის მიერ. აქედან გამომდინარე ნებისმიერი რეგიონის ბუნებათსარგებლობის, მასი არსებული ბუნებრივი რესურსების რაციონალურად გამოყენების მიზნით საჭიროა ბუნების შემადგენელი ყველა ლანდშაფტური კომპონენტის და ელემენტის სრული გამოვლენა და დეტალური შესწავლა, ე.ი. ბუნებრივ-ტერიტორიული კომპლექსების საფუძვლიანი ანალიზი. ჩვენც ამ მიმართულებით ვაწარმოეთ ოკრიბის ბუნებრივ-ანთროპოგენური ლანდშაფტების კვლევა--ძიება წლების მანძილზე. თანაც ლანდშაფტების კვლევა ვაწარმოეთ მისი ტრადიციული გაგებით, შემადგენელი კომპონენტების: გეოლოგიური აგებულება, რელიეფი, კლიმატი, ჰიდროგრაფიული ქსელი, ნიადაგური საფარი, მცენარეულობა, ცხოველთა სამყარო. ამ

კომპონენტებზე დაკვირვებას ვაწარმოებდით პირველყოვლისა მათში სიახლეების გამოვლენის მიზნით, მთელი აქცენტი გადატანილი იყო ბუნებრივი ლანდშაფტების ანთროპოგენური ტრანსფორმაციის მასშტაბების ასპექტებზე (დონეებზე და ხარისხზე, დღევანდელ მდგომარეობაზე და პროგნოზზე). პირველყოვლისა, მოვახდინეთ გაფართოებული ოკრიბის ცნების საზღვრების ახლებური (მოტივიზირებული) განსაზღვრა და მის ფარგლებში (ფართობი 2000 კმ²) მოქცეული ოკრიბის ტერიტორიის ფიზიკურ-გეოგრაფიული დარაიონება, სადაც ტექსტურ-ეკონომიურ ერთეულებად მივიჩნიეთ-მხარე, ოლქი, ქვეოლქი, რაიონი, ქვერაიონი, ლანდშაფტის ტიპი და ლანდშაფტის ქვეტიპი (დარაიონების ცხრილი ერთვის ტექსტს და გამოქვეყნებულია, 2011). ველზე მიკვლეული მასალების ანალიზის საფუძველზე პირველად შევისწავლეთ და გამოვაქვეყნეთ ოკრიბის ტიპოლოგიურ ლანდშაფტებზე მონოგრაფია (2012, გვ 235), რომელსაც თან ერთვის ოკრიბის მსხვილმასშტაბიანი ლანდშაფტური რუკა (ოკრიბაში დადგენილია და გაანალიზებულია 17 ლანდშაფტური ტიპი და მათში შემავალი ლანდშაფტის სახე და ქვესახე). ასევე პირველად გამოვყავით, დავახასიათეთ და გამოვაქვეყნეთ ოკრიბის რეგიონული ლანდშაფტები შესაბამისი რუკებით (შიგა ოკრიბის რეგიონული ლანდშაფტები, თბილისი 2013); წყალტუბოს ტალღოვანი ვაკის რეგიონული ლანდშაფტები, თბილისი 2014); სიმონეთ-ჩხარის ტერასულ-ტალღოვანი ვაკის ლანდშაფტები, თბილისი 2015). პირველად მოვახდინეთ ოკრიბის კარსტის გეომორფოლოგიური დარაიონების ცდა, გამოყოფილია კარსტის გავრცელების ზონები (სულ ორი), კარსტის რაიონები (სულ 6) ქვერაიონები (სულ 19) მათი მდებარეობით, ზღვის დონიდან სიმაღლისა და ფართობების მიხედვით. ტექსტში ჩართულია დარაიონების ცხრილი და გეომორფოლოგიური დარაიონების სქემატური რუკა (2018). მონოგრაფიის სახით პირველად დავეწერეთ და გამოვაქვეყნეთ ოკრიბის ლანდშაფტების ჩამოყალიბების ისტორია (ქუთაისი, 2012, გვ. 95). ცალკეა გამოქვეყნებული სტატია-ოკრიბის კარსტის საკითხისათვის (2018), სადაც მოკლედ არის გაანალიზებული ოკრიბაში შემავალი კარსტული მასივები-ხვამლის, რაჭის, წყალტუბოსა და ოკრიბა-არგვეთის.

ზემოაღნიშნული საკითხების გადაწყვეტა-განხილვის შემდეგ ლოგიკურად დგება საკითხი ოკრიბის ლანდშაფტებზე ანთროპოგენური ზემოქმედების პირობებში ბუნებრივი გარემოს რაციონალურ ბუნებათსარგებლობაზე, რაც მსოფლიო მასშტაბის გლობალური პრობლემის შემადგენელი ნაწილია. ამის ნათელი დადასტურებაა ის, რომ დღეისათვის მსოფლიოში შექმნილია და მთელი შემართებით ფუნქციონირებს 300-ზე მეტი საერთაშორისო ორგანიზაცია ბუნების ცალკეული ელემენტებისა და რესურსების დაცვისა და რაციონალური გამოყენების მიზნით. რაციონალური ბუნებათსარგებლობა არის სისტემა, რომლის დროსაც მოპოვებული ბუნებრივი რესურსები სრულად არის გამოყენებული, თანაც უზრუნველყოფილია აღდგენადი ბუნებრივი რესურსების განახლება, ნარჩენების სრული და მრავალჯერადი გამოყენება, რაც ამცირებს დაჭუჭყიანებას. ნ. ელიზბარაშვილის (2010) მონაცემების მიხედვით რაციონალური ბუნებათსარგებლობა გულისხმობს ადამიანის მიერ მისი იერსახის შეცვლას, როცა ადგილი აქვს ბუნების გაუმჯობესებას, კერძოდ, პროდუქტიულობის ამაღლებას, ბუნებრივი პირობებისა და რესურსების უფრო ეფექტურად გამოყენებას, მავნე ბუნებრივი პროცესების მინიმუმადე დაყვანას და საზოგადოებისათვის ოპტიმალური პირობების შექმნას. რაციონალურის საპირისპიროდ, არარაციონალური ბუნებათსარგებლობით გამოწვეული დეგრადაცია შეეხო ბუნების ყველა ელემენტს. მისი შე-

დეგია სასოფლო-სამეურნეო მიწების გადარეცხვა-ნაყოფიერების დაკარგვა (დეგრადაცია), ტყის საფარის თითქმის განახევრება, ატმოსფეროსა და წყლის ძლიერი დაბინძურება. უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება ლანდშაფტთა მდგრადობას და მის შესწავლას. იმავე ავტორის აზრით ლანდშაფტის მდგრადობა ესაა მისი თვითრეგულირებისა და აღდგენის უნარი, ანუ თვისება შეინარჩუნოს სტრუქტურულ-ეთოლოგიური მახასიათებლები მასზე სხვადასხვაგვარი (ბუნებრივი თუ ანთროპოგენური) ზემოქმედებისას. მდგრადობა ლანდშაფტთა უმთავრესი თვისებაა, მისი ბუნებრიობის მაჩვენებელია, რომლის საფუძველზეც უზრუნველყოფილია ლანდშაფტის დინამიკური წონასწორობა, შემადგენელი კომპონენტების ბალანსური განვითარება. კლასიკური განმარტების თანახმად ლანდშაფტის მდგრადობა არის მისი უნარი შეინარჩუნოს სტრუქტურა და ფუნქციონირების ხასიათი სივრცესა და დროში გარემო ფაქტორების ცვალებადობისას, უნარი აღიქვას ზემოქმედება სისტემის რღვევის გარეშე, შეინარჩუნოს სოციალურ-ეკონომიკური ფუნქცია, თვისება, სტრუქტურა, ფუნქციონირება სხვადასხვაგვარი ზემოქმედებისას (გვ. 75, 2010). ანთროპოგენური ზემოქმედებისას გათვალისწინებულ უნდა იქნას ისიც, რომ ლანდშაფტს შეუნარჩუნდეს თვითაღდგენის უნარი, რომ დროულად აღდგეს საწყისი მდგომარეობა. ეს განსაკუთრებით ეხება ისეთ ლანდშაფტებს, რომლებიც რესურსთწარმოებითი და გარემოსაღმდგენელი ფუნქციით გამოირჩევა. ჩვენი ღრმა რწმენით ანთროპოგენური ზემოქმედების სტრესის ქვეშ მოქცეული ლანდშაფტი შეიძლება შევადაროთ ავადმყოფს, რომელსაც რაგინდ კარგი წამალი არ უნდა დავალევიოთ მოკვდება, თუ ამოსუნთქვის საშუალება არ მივცით, და ასეა ბუნებაც, ე.ი. ბუნებრივი რესურსების მოხმარებისას, ბუნებათსარგებლობის პროცესში, რაციონალური ბუნებათსარგებლობა გულისხმობს იმას, რომ ბუნებას მივცეთ თვითამოსუნთქვის (თვითაღდგენის) საშუალება, რაც იქნება გარანტია თვით ჩვენი გადარჩენისა. დღეისათვის ანთროპოგენურად დეგრადირებული ლანდშაფტების მატების ტენდენცია ყველგან (გლობალურად) შეიმჩნევა, და მათ შორის ოკრიბაშიც. ლანდშაფტების მდგრადი განვითარების თეორია განსაკუთრებით პოპულარული გახდა XX საუკუნის 90-იან წლებიდან. შედარებით მდგრადი ანთროპოგენური ლანდშაფტი შესაძლებელია შეიქმნას მაშინ, როცა იგი ან ექვივალენტურია ბუნებრივი ლანდშაფტისა, ანდა ანთროპოგენურ ზემოქმედებათა ხასიათი ემთხვევა ბუნებრივ პროცესთა მიმდინარეობის ხასიათს (ნ. ელიზბარაშვილი, 2010, გვ. 76). ადამიანისა და ბუნების ურთიერთობაში სრული ჰარმონიის დამყარება გულისხმობს ბუნებათსარგებლობის შერწყმას ბუნების დაცვასთან, რაც თანამედროვე ცივილიზაციის გადარჩენის ძირითად პირობადაა მიჩნეული.

მკლევართა (ნ. ბერუჩაშვილი, 1995; ნ. ელიზბარაშვილი 2010) მონაცემების გათვალისწინებით ოკრიბის გარემოზე ანთროპოგენური ზემოქმედების მასშტაბების დეტალური ანალიზის საფუძველზე შეიძლება გამოვყოთ ლანდშაფტის 5 ტრანსფორმული ჯგუფი (ტიპი); 1. პრაქტიკულად უცვლელი (სუსტად სახეშეცვლილი 5%-ზე ნაკლები) ლანდშაფტები; 2. უმნიშვნელოდ შეცვლილი (5-20%-მდე) ლანდშაფტები; 3. საშუალოდ სახეშეცვლილი (20-50%) ლანდშაფტები; 4. ძლიერ სახეშეცვლილი (60-95%) ლანდშაფტები; 5. პრაქტიკულად მთლიანად გარდაქმნილი ლანდშაფტები (95-100%). ლანდშაფტთა ეს კატეგორიები ოკრიბის რეგიონში ჩვენ მიერ პირველად იქნა გამოყოფილი და განხილულ-განალიზებული მათი ანალიზისათვის საჭირო შეიქმნა ოკრიბაში შემავალი ცალკეული მუნიციპალიტეტების მიხედვით გაგვერკვია ანთროპოგენურად გამოყენებული ყველა სახის

წიაღისეულის მოპოვების ადგილებში (საბადოებში) ლანდშაფტის გარდაქმნის დიაპაზონი, სპექტრი, ე.ი. დაგვედგინა სამრეწველო-ტექნოგენური ლანდშაფტები ე.წ. „ინდუსტრიული უდაბნოები“. მუნიციპალიტეტების მიხედვით გავარკვეით ოკრიბაში არსებული მიწის ფონდის სრული სურათი, ე.ი. რამდენი ჰექტარი არის დღეს გამოყენებული სოფლის მეურნეობაში და რამდენი ჰექტარია გამოყენების სფეროდან გამოთიშული (ე.ი. ანთროპო-ზემოქმედებით ტყეების გაჩეხვა და ეროზიულ-მეწყრული პროცესებით ვარგისი მიწების მწყობრიდან გამოსვლა). ოკრიბის ნაყოფიერ ყვითელმიწა ნიადაგებზე არსებული ჩაის პლანტაციებიდან გარდა მცირე კერძომესაკუთრული მეურნეობებისა გავრანებულია და აგრობედლებს წარმოადგენს. ასევე გავარკვეით ოკრიბის ტყის ფონდის სადღეისო მდგომარეობა და მათი სამომავლო პოტენციალი. მთელ ოკრიბაში შემავალ მუნიციპალიტეტებში სასოფლო-სამეურნეოდ გამოსაყენებელი მიწის ფონდის სადღეისო მდგომარეობა ასეთია: სულ სასოფლო-სამეურნეო მიწების ფართობი შეადგენს 55000 ჰექტარს (ანუ 550 კმ²), აქედან საბჭოთა წლებში (1980წ) დამუშავებული მიწების ფართობი იყო 21927 ჰექტარი, დღეისათვის კი 10110 ჰექტარი მუშავდება. მარცვლოვანი კულტურებიდან სიმინდის ნათესებს უკავია 4249 ჰექტარი, ჩაის პლანტაციებს 1061 ჰექტარი (ქართული ჩაის პროგრამით აღდგენილ იქნა (2015-2017 წლებში) 61 ჰექტარი (აღუდგენელია 1238 ჰექტარი). ვენახის ფართობი არის 5861 ჰექტარი, ბოსტნეულის ფართობი 1980 წლის მონაცემებით 2527 ჰექტარი იყო, დღეს ეს მონაცემი 10-ჯერ შემცირებულია. ოკრიბაში სათიბ-სამოვრებს უჭირავს 33074 ჰექტარი, ოკრიბაში წიაღისეული საბადოების საერთო ფართობია 1244,2 ჰექტარი. ტყის ფართობი კი 82109 ჰექტარი. ამჯერად ვაანილიზებთ ოკრიბაში გამოყოფილ ზემოაღნიშნულ ანთროპოგენურად ტრანსფორმირებულ ლანდშაფტის 5 ტიპს (ჯგუფს) ცალ-ცალკე.

1. პრაქტიკულად შეუცვლელ ლანდშაფტებს ოკრიბაში უკავია ყველაზე მცირე ფართობი (19,8კმ²). მას მივაკუთნებთ ნაქერალა-ცხრაჯვარი-ორხვისა და ხვამლის მასივის სამხრულ ქარაფებს, რომლის სიგრძეა 38 კმ, ქარაფის საშუალო სიმაღლეა 300 მეტრი, მაქსიმალური 600 მ (ხვამლის და ცხრაჯვარის ფარგლებში), ახასიათებს კლდოვან-ნაპრალოვან-ღარტაფოვანი რელიეფი. ნიადაგები მხოლოდ ღარტაფოვან-ნაპრალოვან მონაკვეთებზეა განვითარებული, სადაც გვხვდება ბუჩქნარი ან ხებუჩქნარები, ქარაფის უმეტესი ნაწილი ნიადაგ-მცენარეულ საფარს მთლიანად მოკლებულია. ეგზოტექტონიკური ძალებით ადგილი აქვს კირქვის ბლოკების მოწყვეტას და ქარაფის ძირში მცვივან კონუსებისა და კლდეზვავების წარმოქმნას. ორხვის, ცხრაჯვარისა და ხვამლის ქარაფებზე წარმოქმნილია მღვიმეებიც, რომელთა რაოდენობა ოცამდეა. ლანდშაფტის ამ ტიპში ვათავსებთ ჭოგნარის კირქვულ პლატოზე ელდარ ბასილამის მღვიმეს და წყალტუბოს კირქვულ ვაკეზე საწურბლია, სოლკოტას, საქაჯიას, საბეროა და სარყუმალის მღვიმეებს. ცხადია ამავე ტიპში გაერთიანდება ოკრიბაში შემავალ კარსტულ მასივებზე ყველა პოტენციური (აღმოსაჩენი) მღვიმე.

2. უმნიშვნელოდ შეცვლილი ლანდშაფტები (5-20%). ამ ტიპს ვაკუთნებთ სათაფლიის აღკვეთილს და ფართობი 500 ჰა, სადაც ცხადია, ბუნების შემადგენელი კომპონენტები სრულად უნდა იყოს დაცული, მაგრამ აღკვეთილის აღმოსავლეთ და სამხრეთ-აღმოსავლეთ მონაკვეთზე (ე.ი. ადმინისტრაციული შენობიდან მოშორებით ტყეები საკმაოდ გაკაფულია). ამავე ლანდშაფტის ტიპში ვაერთიანებთ ოკრიბა-არგვეთის სერის მთელ ჩრდი-

ლო, ოკრიბის ქვაბულისაკენ მიქცეულ ქარაფს, რომლის სიგრძეა 30-35 კმ, საშუალო სიმაღლე 100 მ (ფართობი 4,6 კმ²), ასევე ქარაფზე არებულ მადარას 13 სართულიან მღვიმოვანს და ოკრიბაში იმ მღვიმეებს, რომლებიც მოწყობილია ტურისტულ-საექსკურსიოდ (სათაფლიის, ნავენახევის და ყუმისთავის) მათი ფართობები საქართველოს კარსტული კადასტრის მიხედვით 7,8 შეადგენს.

3. საშუალოდ შეცვლილ ლანდშაფტებში ვათავსებთ ხვამლი-ორხვი-ცხრაჯვარი-ნაქერალასა და ოკრიბა-არგვეთის ქედების თხემებს, რომელთა ჰიფსომეტრიული მაჩვენებლები ძირითადად საშუალო სიმაღლეს ინარჩუნებენ. ისინი ძირითადად დაფარულია ფოთლოვანი ტყით, ალაგ-ალაგ გვხვდება წიწვიანებიც და სუბალპური მდელოებიც (ხვამლის ჩრდილო-დასავლეთი თხემი წმინდა გიორგის ეკლესიის უბანში). ხვამლ-ნაქერალას თხემზე დომინირებულია კარსტული ფორმები წკვარამები, უვალეები, პოლიები (ნაქერალას თხემზე). კარსტული ფორმები და უვალეები კლასიკურადაა ხვამლზე, აქვეა წითელ წიგნში შეტანილი ბოგას მღვიმე და თევზთერის ჭა. ამავე ლანდშაფტების კატეგორიაში ვაერთიანებთ მდინარეებსაც. ჩვენი გამოთვლით ლანდშაფტის ამ ტიპს უჭირავს 128 კმ².

4. ძლიერ შეცვლილი (50-80%) ლანდშაფტები მოიცავს ოკრიბის ტერიტორიის უმეტეს ნაწილს, რაც განპირობებულია მჭიდრო დასახლებით და ბუნებრივი გარემოს შემადგენელი რესურსების მაქსიმალური გამოყენებით. რელიეფურად იგი მოიცავს ოკრიბის ქვაბულს, გორაკ-ბორცვებს, დაბალ მთებს, წყალტუბოს ტალღოვან ვაკეს, სიმონეთის ტერასულ ვაკეს და ოკრიბაში შემავალ იმერეთის დაბლობს. აქაა წარმოდგენილი მთელი ოკრიბის სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფონდი და სასოფლო-სამეურნეო კულტურების ყველა სახე. დომინირებულია ანთროპოგენური ლანდშაფტებიდან აგროლანდშაფტების მთელი სპექტრი. ამ ტიპის ლანდშაფტის ფართობი შეადგენს 913 კმ².

5. პრაქტიკულად მთლიანად შეცვლილ ლანდშაფტის ტიპში ვაერთიანებთ ოკრიბაში არსებულ საავტომობილო და სარკინიგზო გზებს, წყალსაცავებს და ქალაქებს-ქუთაისს, ტყიბულს, წყალტუბოსა და თერჯოლას, ასევე ყველა სახის წიაღისეულ-საბადოს მათი კარიერებით და ტექნოგენური ფორმებით (ტერასეტები, ყორღანები, ტერიკონები, ფლატეები, ღარტაფები და სხვა.), მეწყერებითა და ზვავებით დაკავებულ უბნებს (ოკრიბის ქვაბულის აღმოსავლური, ჩრდილო და ცენტრალური ნაწილები). ტყიბულის ქვანახშირის საბადოზე, სადაც დომინირებს სულფიდების შემცველი ნაყარ-კლასტური მასალა, ადგილი აქვს ღვარცოფებისა და მეწყერების გააქტიურებას. აქ მდებარე საბილასურის მეწყერზე (სიგრძე 1,5 კმ, სიგანე 500მ) თავის მხრივ განვითარებულია 14 მიკრომეწყერი, მათგან ორი კარიერზეა.

მთლიანად შეცვლილი ლანდშაფტების ფართობი 114 კმ² ეთანასწორება. აქედან სამრეწველო-ტექნოგენურ ლანდშაფტებს უკავია 1231,557 ჰექტარი, რომელიც ფაქტიურად გამოუყენებელ სივრცეებად ანუ ტიპიურ ბედლენდებად იქცა. აქედან გამომდინარე რაციონალურ კონტროლისძიებას წარმოადგენს ეკოლოგიის ისეთი ღონისძიებები, როგორცაა სამთო ტექნიკური, საინჟინრო, სამელიორაციო, სასოფლო-სამეურნეო და გამწვანების სამუშაოების ერთიანი კომპლექსი (ფ. ჯინჯიხაძე 2018). ოკრიბის ლანდშაფტების ანთროპოგენური დეგრადაცია გლობალური პრობლემის ნაწილია და მის გადაჭრაში არსებითი როლი მაინც მკაცრმა სამთავრობო მოთხოვნებმა უნდა შეასრულოს, რამეთუ ე.წ. შელოცვებით საქმე არ გადაწყდება. ამ შემთხვევაში მხედველობაში გვაქვს ის, რომ ოკრიბაში არსე-

ბულ ნაკრძალებში და დაცულ უბნებშიც (სათაფლია, ცუცხვათი, კობისგორა და სხვა) ჩვენს თვალწინ გრძელდება ტყის ფონდის განადგურება, დაცვის ობიექტად გამოცხადებულ ცხოველებზე ბრაკონიერების თარეში. ისიც გამჟღავნდა რომ ოქონას სერზე მანგანუმის მოპოვებითი სამუშაოები ახლებური ასპექტით დაიწყო, ნაგარევის კარსტული მღვიმე, რომელიც საუკეთესო ბუნების ძეგლს წარმოადგენს კერძო პირზე იყიდება ღვინის მარნის მოსაწყობად. ასეთ სიტუაციაში რაოდენ კონტრასტულად (სატირულად) გამოიყურება ის, რომ მდ. წყალწითელას ტერასებზე არსებული ნაყოფიერი ალუვიური მიწები, რომელზედაც გოდოგნის კოლმეურნეობას სიმინდის ყველაზე მეტი მოსავალი მოყავდა საბჭოურ ხანაში, დღეისათვის პრივატიზებულია კერძო პიროვნებებზე, მაგრამ არ მუშავდება და მხოლოდ საძოვრად არის გამოყენებული. ამ ფონზე ცოტა არ იყოსდა ოკრიბის გარემოს რაციონალურ ბუნებათსარგებლობაზე „ტვინის ჭყლეტა“, რბილად, რომ ვთქვათ ტრაგედიად წარმოგვიდგება!

ლიტერატურა

1. ელიზბარაშვილი ნ. გეოგრაფიის საფუძვლები, თბილისი 2010.
2. სეფერთელაძე ზ., დავითაია ე., მარგველანი გ. ბუნებათსარგებლობის გეოგრაფია, თსუ 2011.
3. ჩხეიძე ო., ჯინჯიხაძე ფ., ჩხეიძე ს. იმერეთის კარსტის გეომორფოლოგიური დარაიონების საკითხათვის; კავკასიის გეოგრაფიული ჟურნალი, №7-8, 2007, გვ.128-133.
4. ჩხეიძე ო., ჯინჯიხაძე ფ., ჩხეიძე ს. ოკრიბის ფიზიკურ-გეოგრაფიული დარაიონების ცდა, გეოგრაფიის ინსტიტუტის შრომები., კრებული №(82), თბ, 2011, გვ. 335-341.
5. ჩხეიძე ო., ჯინჯიხაძე ფ., ჩხეიძე ს. ოკრიბის ლანდშაფტები, ქუთაისი, 2012.
6. Беручашвили Н. Л. Кавказ, Ландшфты, Модели, Эксперименты, Тб, 1995.

FOR THE ISSUE OF OKRIBA LANDSCAPE RATIONAL NATURE MANAGEMENT

Chkheidze O., Jinjikhadze P.

Summary: *On the territory of Okriba, we identified and analyzed 5 types (groups) of anthropogenically transformed landscapes:*

1. Practically unchanged landscapes (less than 5%), which includes Nakrela-Khvamil southern cliff and those caves of Okriba (Sabero, Solkota, Satsurbliia, Eldar Basiladze) where no human influence has been observed.

2. The slightly altered landscapes (5-20%) including the North cliff of Okriba-Argveti hillrock northern cliff and arranged places for excursions including: Sataplia, Navenakhevi and Kumistavi caves.

3. The average altered landscapes (20-50%) extend on average mountain ridges (Nakerala, Khvamli, Tskalmekhkhara) and covers 120 km²;

4. The strongly altered landscapes (50-85%) comprise most part of Okriba area - the inner Okriba structural basin, low mountains and hills, where the whole range of anthropogenic landscapes dominate.

5. Practically completely altered landscape type (85-100%), which includes Okriba towns, roads, minerals extraction mines and landslide mudflow areas (area 98 km²).